

LISTA KONTROLNA PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

Planowanie pierwszych kroków:

- **Zbadaj początkowe nawyki w mówieniu**
 - Gdzie, kiedy i z kim dziecko jest w stanie rozmawiać?
 - Jakie są jego mocne strony, ulubione czynności, zainteresowania?
 - Jak zdobyć te informacje?
- **Tworzenie środowiska pozbawionego lęku:**
 - Kto jest zaangażowany i w jakich okolicznościach?
 - Jak jest obecnie kierowana komunikacja (czynniki podtrzymujące)?
 - Jakie zmiany są wskazane? (środowiskowa lista kontrolna)
 - Jakich informacji potrzebują ludzie?
 - Jak przekazać te informacje?
 - Co będzie powiedziane dziecku i przez kogo?
- **Wywoływanie i generalizowanie mowy**
 - Czy nawyki w mówieniu sugerują właściwy punkt wyjścia? (minimalny lęk)
 - Stopniowy postęp poprzez wykonywanie codziennych czynności (nieformalne podejście) lub małe kroki z częstym motywowaniem (formalne podejście)
 - Jak mogą być zmienione czynniki pojedynczo w celu wywołania mówienia z koordynatorem i/lub przeniesienia rozmowy w inne miejsce?
 - Kto będzie brał udział?
 - Gdzie i kiedy będzie miała miejsce wstępna interwencja?
 - Co będzie odpowiednią czynnością i stosownym stymulatorem?
 - Jak to będzie przedstawione dziecku?

Sukces zależy od:

- **Związku z koordynatorem**
 - Czy role dorosłego/dziecka są jasno określone? Kto ma kontrolę?
 - Spokojna, pozytywna, wrażliwa osobowość. Musi być zaufanie, częsty kontakt i zabawa!
- **Zrozumienia postępu i utrzymywania niepokoju na minimalnym poziomie**
 - Upewnij się, że wszystkie podtrzymujące czynniki zostały spełnione – jedna osoba może przeszkodzić w rozwoju
 - W pełni zaangażuj dziecko, aby nie było żadnych niespodzianek
 - Zmieniaj po jednym czynnikiem za każdym razem – małe kroki dla osiągnięcia szybszego postępu
 - Upewnij się, że dziecko jest zrelaksowane na początku spotkania
 - Rozpoczynaj nowe zadania rozgrzewką (powtórz kilka czynności z wcześniejszych spotkań)
 - Zredukuj ryzyko przerwania komunikacji przy przedstawianiu nowych osób/miejsc
 - Dopilnuj, aby zadania były raczej krótkie, konkretne i ograniczone czasowo, niż luźne i nieograniczone czasowo
 - Nigdy nie jest za późno, aby się wycofać (np. jeżeli dziecko ma zwyczaj szeptania)
 - Nie pomijaj żadnych etapów
 - Korzystaj z odpoczynku/przerwy
- **Bycia przygotowanym i gotowym na radzenie sobie z niepowodzeniami**
 - Szukaj przyczyn, kiedy dziecko zdaje się cofać (- ryzyko przerwania komunikacji lub oczekiwania)
 - Jeżeli cel nie jest osiągnięty:
Wycofaj się i zastosuj metodę mniejszych kroków (dla zaawansowanych koordynatorów),
Natychmiast przestań działać – nie wypełniaj czasu prostszymi zadaniami,

Pozostań zrelaksowany, spokojny i myśl pozytywnie – spróbujesz ponownie następnym razem stosując metodę małych kroków
 - Dodawaj dziecku otuchy poprzez wyjaśnianie przyczyn jego trudności.
 - Przepraszaj, jeżeli działałeś za szybko / zapomniałeś wyjaśnić sytuację nauczycielowi na zastępstwie / postawiłeś dziecko w sytuacji bez wyjścia, itd.
- **Bycia świadomym, kiedy należy odpuścić (nie za późno, nie za wcześniej)**
 - Czy koordynator jest w stanie odpuścić / przekazać dziecko czy jemu/jej podoba się ich szczególnie związek z dzieckiem?
 - Czy rodzic/koordynator boi się, że dziecku się coś nie uda i przenosi na nie swój niepokój lub utrzymuje dziecko na tym samym poziomie nie zwiększając trudności zadań?
 - Czy dziecku udało się osiągnąć udaną przemianę przy minimalnej pomocy? Czy inicjuje ono rozmowę?
 - Czy są dostępne grupy wsparcia?